

Tämä palsta tarjoaa keskustelufoorumin niin & näin lukijoille. Seuraavat kirjeet osallistuvat edellisen numeron pääkirjoituksessa aloitettuun keskusteluun filosofian ja suomen kielen suhteesta.

KOMMENTTI

niin & näin -lehden no 2/1994 pääkirjoituksessa **Mikko Lahtinen** kommentoi Jyväskylän käytännöllisen filosofian professuurin asiantuntijalautsuntoa. Asiantuntijaryhmän kotimaisena jäsenenä haluan esittää muutaman reunahuomautuksen hänen kommentteihinsa.

Lahtinen ei ole lukenut lausuntoa kovin tarkkaan. Hän väittää, että asiantuntijat 'heti alkuun ... raakasivat pois ne tutkimukset, jotka oli kirjoitettu suomeksi'. Tämä antaa virheellisen käsityksen siitä mitä lausunnossa todella sanotaan. Siinä todetaan (suoraan englannista kääntäen) asiantuntijoiden 'tehtävän vaikeutuneen sen johdosta, että suuri osa hakijoiden julkaisuista (eräissä tapauksissa koko heidän tuotantonsa) oli kirjoitettu suomeksi ja näinollen vain asiantuntijaryhmän suomalainen jäsen pystyi lukemaan ne, ulkomaisten jäsenten joutuessa turvautumaan hänen yhteenvedoihinsa ja arviointeihinsa'. Asiantuntijoiden mielestä tämä seikka siis muodosti ongelman — jos he olisivat toisaalta katsooneet että suomenkieliset julkaisut voidaan 'heti alkuunsa raakata pois', kolmen asiantuntijan suomen kielen taidon puute ei olisi muodostanut ongelmaa.

Vasta tämän jälkeen lausunnossa todetaan, tätä ongelmaa lieventävänä näkökohtana, että 'sitä, että ei julkaise ('failure to publish', ei 'kykenemättömyyttä julkaista') muilla kuin suomen kielellä voidaan sinänsä ('in itself, ei 'juuri') pitää hakijan tieteellisen pätevyyden heikkona kohtana'.

Lahtinen väittää tämän perusteella, että 'kielen merkitys korostui; mutta ei kielen merkitys kulttuurin elimellisenä ja itessään arvokkaana osana vaan kielen, joka ymmärretään ajatusten mekaaniseksi välittäjäksi.' En ole varma ymmärränkö tätä väitettä. Minusta tuntuu, että tutkijan kyky ymmärtää kielen merkitystä kulttuurin osana näkyy ennen kaikkea hänen tavastaan käsitellä filosofian ongelmia, teki hän sen sitten suomeksi, englanniksi, saksaksi tai ranskaksi. (Lahtisen käsitys yksilön kyvystä oppia vieraita kieliä on ehkä liian pessimistinen.)

Filosofian perinne liittyy läheisesti länsimaiseen kulttuuriin. Minusta merkitsee sitä että tutkija haluaa vakavasti omistautua filosofialle on se, että hän pyrkii vuorovaikutukseen tämän perinteen muiden edustajien kanssa. Tämä ei tietenkään sulje pois osallistumista omassa maassa käytävään laajempaan kulttuuriseen ja poliittiseen keskusteluun. Tutkijan tieteellistä pätevyyttä arvioitaessa edellinen toimintamuoto, johon liittyy pyrkimys käsitellä ongelmia

NIIN VAI NÄIN

korkeita kriittisiä vaatimuksia täyttävällä tavalla, on kuitenkin mielestäni keskeisempi. En kuitenkaan halua väittää, että raja näiden toimintamuotojen välillä on jyrkkä tai yksiselitteinen. (Erotukseksi Lahtisesta en muuten usko, että laitossarjat ovat sopiva kanava niille, jotka haluavat kääntyä 'maalikko'-lukijakunnan puoleen.)

*Lars Hertzberg
filosofian professori, Åbo Akademi*

“KOLMIOLEIPÄ ON NYT TRIANGELI SANDWICH.”*

Mikko Lahtinen herätteli viime numeron pääkirjoituksessa keskustelua muun muassa tieteen ja filosofian kansainvälisyydestä. Kysymys onkin tärkeä, varsinkin nyt, veräjän ollessa raollaan Eurooppaan.

Kansainvälisyys on tietenkin myös kansallisen tieteen elinehto, sillä mikään kansakuntahan ei elä omillaan, ilman suhteita ulkomaailmaan, joka elimellisesti muodostaa osan omaa kulttuuriamme. Toinen kysymys on sitten se, mitä kansainvälisyydellä tarkoitetaan ja mitä käsitys kansainvälisyydestä velvoittaa ja mitä se mahdollisesti sulkee pois. Emme voi ajatella, että olisi yhtä koherenttia kansainvälistä tiedeyhteisöä, joka pyhässä viisaudessaan mittaisi tieteen tuloksia. Pikemminkin tiedeyhteisö on läpeensä erilaisten intressipiirien, eri liikkeiden ja erilaisen kulttuurisen pääoman ympärille muotoutunut ristivetoinen joukko tutkijoita, joiden toiminta on "tutkijakollegoiden" näkökulmasta usein käsittämätöntä. Tämä ristivetoisuus näkyy jo yhden yliopiston sisällä ja kansallisella tasolla, saati sitten kansainvälisellä kentällä. Tällöin kansainvälisyyskin toteutuu siten, että professori kieltäytyy tapaamasta laitoksen vieraana olevaa kansainvälisesti merkittävää tutkijaa vain siitä syystä, että on kokonaan toisilla linjoilla.

Erityisesti filosofialle tämä ristivetoisuus on keskeistä eikä suinkaan vain negatiivisesti käsitettynä. Pikemminkin moninaisuutta, erilaisuutta ja yhteensovittamattomuutta olisi jopa vaalittava, jotta illuusio konsensuksesta ei tulisi

* Mainos Tampereen rautatieasemalla.